

Maquis i masovers

RAÜL GONZÁLEZ DEVÍS

Onada Editorial, 2018

Anys difícils van ser els de la guerra i de la postguerra a les comarques del nord del País Valencià. Uns temps que van ser viscuts amb molta duresa, plens de morts i de destrucció. A tot, se li va sumar que la guerrilla del maquis va fer seu aquest territori i el convertí en el seu camp de batalla particular. Poder sobreviure en aquest feréstec territori, sols ho podien aconseguir amb aliances amb els grans coneixedors de les terres: els masovers i les masoveres.

Una dura repressió canviant i polièdrica organitzada des del franquisme es va instal·lar també al territori. Forces de seguretat, sobretot guàrdies civils —que en molts casos havien vingut del Marroc—, van tenir pocs escrúpols en aixafar tota forma de rebel·lió i posar fi a la lluita de l'Agrupación Guerrillera de Levante y Aragón (AGLA).

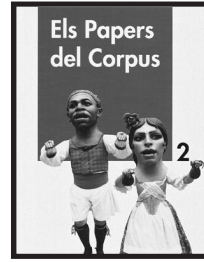
I enmig del conflicte, els masovers i les masoveres, amb una esporàdica col·laboració o mínim contacte amb la guerrilla i que es van veure en molts casos part implicada d'aquest conflicte sense voler-ho. Denúncies, tortures, morts i desaparicions van ser un fet constant en unes terres que havien estades acostumades a la tranquil·litat i a formes de vida que no havien canviat en segles. Serà a la població rural de les masies a qui Raül González Devís dedicarà aquest estudi per poder visibilitzar-la dintre del conflicte i per analitzar el polièdric paper que van tenir en el naixement, la continuïtat i la mort de l'AGLA.

La repressió va ser tan dura i duradora que als pobles del nord encara ara continua existint un gran tabú social a l'hora de parlar sobre aquesta qüestió. S'ha fet un vel de silenci o de mitges veritats que podria portar a la pèrdua de memòria quan les generacions anteriors es van morint. Durant molts anys aquest tema ha estat silenciats i sembla que des de fa un temps hi ha una voluntat de tornar a parlar i d'investigar sobre el curs i els efectes del conflicte.

Cada vegada hi ha més iniciatives i més debat perquè generacions puguin saber i arribar a entendre què va succeir en aquells anys. Apareixen més estudis publicats i llibres. També més conferències i espais d'exposició que faciliten la comprensió dels fets succeïts durant aquella època. En aquest cas, i fruit del seu treball de tesi doctoral, en destaquem una altra obra de Raül González, actiu en la investigació que dona visibilitat a *Tragèdies silenciades*, extens estudi sobre el AGLA a les comarques del nord enquadrat dins la col·lecció Història i Memòria de la Universitat Jaume I, en què el Grup per la Recerca de la Memòria Històrica ha col·laborat en la publicació.

Una obra que destaca entre les poques obres que s'han publicat sobre aquest fenomen al nord del País Valencià i un record històric als masovers i les masoveres víctimes d'aquest conflicte, que, encara avui en dia, resten oblidades i escassament reconegudes o rehabilitades.

VICENT PALLARÉS PASCUAL

Els papers del Corpus

JOSEP LLUÍS MARÍN

I GARCIA (COORD.), VOL. 2

València: Ajuntament de València.
Regidoria de Cultura Festiva, 2018

En la línia de promoció i impuls de la festa del Corpus, encetada per la Regidoria de Cultura Festiva de l'Ajuntament de València a partir del 2016, ha estat publicat el segon volum de la col·lecció *Els papers del Corpus*, una iniciativa editorial nascuda en 2017, amb l'objectiu de difondre aquells aspectes no tan coneguts del Corpus valencià i que hauria de comportar l'aportació de nous enfocaments i perspectives.

Aquest segon volum recull les conferències impartides dins del programa d'actes del Corpus de 2017, la primera a càrrec del folklorista Fermín Pardo i l'altra conferència a càrrec de Josep Vicent Frechina, estudis de la música i la cultura popular.

Sota el títol «Les danses del Corpus de València en les últimes dècades del segle xx», Fermín Pardo ens trasllada cap a la segona meitat de la dècada dels setanta, quan es va produir el procés de recuperació de la festa grossa a la ciutat de València, en aquest cas amb la revitalització de les danses, a través d'un relat testimonial en primera persona. Una narració cronològica, fins a les acaballes del segle xx, encara que també s'aporten dades posteriors, en què es destaquen les persones, els col·lectius, les entitats i les institucions implicades en la restauració de les danses, a més de la posada en valor dels esquemes coreogràfics reconfigurats, malgrat els entrebancs patits en aquells anys. Un text que ve a reproduir, amb algunes variants, allò que va publicar el mateix autor en l'obra *La fiesta del Corpus Christi en la ciudad de Valencia* (Ajuntament de València, 2005).

Per la seua part, l'investigador de la cultura popular, Josep Vicent Frechina, sota el títol «El bestiarí festiu del Corpus valencià», ens aporta un exhaustiu i detallat estudi sobre el bestiarí del Corpus, posant en relleu aquelles al·legories zoomòrfiques més significatives que apareixen en el seguici processional de la festa grossa, com el drac de Sant Jordi, la cuca fera de Santa Margarida, la tarasca de Santa Marta o l'àguila de Sant Joan. Un estudi molt acurat i molt ben documentat, en què podem delectar-nos amb tota la simbologia que es desprèn a través del bestiarí i que connecta, plenament, amb l'imaginari col·lectiu de cada època. Al capdavall, un treball minuciós amb l'aportació final d'una selecta relació bibliogràfica.

RAFAEL CATALÀ